

СТОРІНКА НАШИХ ПАРТНЕРІВ

Сьогодні в Україні існує безліч невирішених соціальних проблем. Усвідомлення необхідності активної участі громадян і суспільства в їхньому подоланні відкриває нові можливості, а також сприяє розвиткові нових громадських ініціатив. Однією з найважливіших рис нашого часу є відродження руху, який залучає громадян до участі у зміні всіх сторін життя на краще, формування нових відносин у суспільстві, що в цілому сприятиме вирішенню багатьох проблем сьогодення. Волонтерство — так називається цей рух. Воно широко розвинене у світі й розглядається як глобальний процес об'єднання людей, які прагнуть зробити внесок на благо свого та світового співтовариства.

ВОЛОНТЕРСТВО ТА ГРОМАДСЬКО-АКТИВНІ ШКОЛИ

М. Ворон, Ю. Найда

Всеукраїнський фонд «Крок за кроком»

Не запитуйте країну, що вона може зробити для вас,
запитайте, що ви можете зробити для своєї країни.

Дж. Кеннеді

Волонтери — люди всіх віков і професій з різних сфер і прошарків суспільства, які віддають частину своїх сил, часу, знань на благо інших людей і суспільства в цілому. Сьогодні активно діють тисячі волонтерських організацій, що зосередили свою увагу на подоланні нестатків і відстоюванні інтересів громадян. Ці організації й окремі волонтери демонструють прагнення, готовність і здатність у служінні людям. Волонтерство є також одним із трьох компонентів моделі громадсько-активних шкіл, метою яких є налагодження партнерських стосунків між школою та всіма ресурсами, що існують у громаді. Суть цього компонента полягає у створенні організованої системи, яка перетворює волонтерство в невід'ємну частину шкільного життя. Ця система сприяє становленню людини як активного члена своєї громади, а для школи це добра можливість соціалізації дитини та її громадського виховання.

Новий час приніс нам ясне розуміння того, що пішли в минуле часи, коли рішення всіх суспільних проблем громадяни очікували лише від держави. Осмислючи свою громадянську позицію, замислюючись над тим, як ми можемо бути корисні своїй країні та своїм співвітчизникам, ми діємо, віддаючи свої сили, знання, талант безкорисливому служінню людям. Як результат змін, що відбуваються, формується громадянське суспільство, сила й рівень розвитку якого залежать від ступеня залучення всіх його членів у творчу діяльність. Але сила

громадянського суспільства залежить безпосередньо й від того, наскільки держава, як інститут влади, розвиває та заохочує ініціативу своїх громадян, створює інфраструктуру для реалізації потенціалу людей, які добровільно беруть участь у розбудові країни.

Уряди більш ніж 80-ти країн, у число яких входять і найбільш розвинені країни світу, визнали і сприяють розвиткові у своїх країнах національного волонтерського руху, розглядаючи його як діючий інструмент розвитку суспільства. Сьогодні волонтерський рух має глобальний характер.

Ось що про волонтерство пише Кенн Аленн, президент Американської волонтерської організації «Крапки світла» (Points of Light): «Волонтерство існує скрізь, де є люди, які піклуються про інших і про проблеми суспільства».

Волонтерство — діяльність настільки ж вигідна як для людей, які шукають допомоги, так і для самих волонтерів, тому що волонтерство — це спосіб:

- будувати соціальні відносини;
- застосовувати на практиці свої моральні та релігійні принципи;
- набувати нові навички;
- знайти підтримку й друзів;
- відчути себе здатним щось зробити;
- почути себе добре.

Добровільність, добровільний вибір як відображення особистої позиції — це основний принцип волонтерства. Відомо, що людина може максимально реалізувати себе в будь-якому виді діяльності, якщо вона працює без примусу, добровільно. Відмінною рисою волонтера є те, що, виконуючи ту чи іншу роботу, волонтер усвідомлено йде на повну відсутність грошової винагороди чи свідомо погоджується на значно занижену оплату своєї праці, маючи при цьому реальну можливість за свої послуги одержати більш високий заробіток. Ще одна найважливіша відмітна ознака волонтерства — це соціальна значущість роботи, яку виконують волонтери.

Волонтерство — це можливість людині відчути себе громадянином, зробивши реальний внесок у розвиток своєї громади. Нас дуже довго «годували» розповідями про те, що всі значущі речі звужуються на макрорівні. Але життя показало, що і глобальні зміни в житті навколо нас можуть початися з малого вчинку — з посадженого дерева, з допомоги біжньому. Учинок волонтера спричиняє не тільки конкретну дію, а й позитивний приклад, який можуть наслідувати інші.

Хто може бути волонтером?

Частіше за все відповідь на це запитання може бути такою: волонтерами можуть бути члени суспільства незалежно від віку й статі, які є відповідальними і можуть присвятити свій вільний час волонтерській праці. Кожний може стати волонтером у будь-якій сфері громадського життя, де відчувається необхідність.

Що можуть робити волонтери?

Необхідно залучати волонтерів у ті сфери діяльності, на які не передбачено фінансування, але їх значущість є важливою для виконання намічених програм. Волонтер це не тільки помічник або соціальний працівник, він може бути вчителем, фахівцем.

Навіщо потрібні волонтери? Що дає школі залучення волонтерів?

Іноді від представників шкільного персоналу й громадських діячів можна почути: «Волонтери? Навіщо вони потрібні? Тільки турбота... Навряд чи я зможу що-небудь довірити цим людям». Чи: «Волонтери? Звичайно, добре. Але хто буде ними займатись? Чому вони хочуть це робити безкоштовно?».

При цьому багато хто з нас забуває, що ми самі багато чого робимо на благодійній основі, як волонтери. Громадсько-активні школи можуть спиратись на волонтерів, адже недарма цей сектор називають «громадським». Ці слова підкреслюють те, що громадсько-активні школи потребують підтримки громади й одночасно орієнтують свою діяльність на рішення соціальних, громадсько значущих проблем.

Волонтери можуть:

- **Здійснювати громадську підтримку, що позитивно впливає на імідж школи, підкреслюючи її значущість.**

Це тільки один з позитивних аспектів, що несе із собою волонтерська діяльність.

- **Вирішувати частину фінансових проблем.**

Безпосередня відсутність витрат на оплату праці.

- **Збільшувати коло спілкування.**

Залучаючи нових людей, заклад одержує новий погляд на свої програми.

- **Забезпечувати нові інтелектуальні ресурси.**

Волонтери — це не тільки виконавці програм, а й джерело нових ідей, джерело іншого життєвого досвіду.

- **Заохочувати громадську активність.**

- **Надавати нові професійні та консультаційні послуги.**

Наприклад, волонтер може бути кваліфікованим юристом, журналістом і може поділитися з вами своїми знаннями.

- **Забезпечити нові матеріальні ресурси.**

Якщо волонтер має власність, то може її використовувати на користь вашої організації. Наприклад, працювати на власному комп'ютері. Зрозуміло, що це може бути тільки з ініціативи волонтера.

Напевно, є й безліч інших переваг, які може отримати школа, залучаючи волонтерів. Але для того що б ці люди змогли найбільш ефективно працювати, знову і знову віддавали себе волонтерству, необхідно будувати з ними відносини, стимулювати не тільки їхню, а і громадську думку, створюючи позитивний імідж волонтерству.

Чому люди працюють безкоштовно?

Чому люди хочуть бути волонтерами? Що вони шукають? Яку проблему для себе намагаються вирішити? Який недолік підштовхнує їх до цього вчинку?

На це можна відповісти — мотивація.

Мотивація — це те, що штовхає нас виконати будь-яку дію відповідно до потреби, яка виникла в нас. Мотивована людина готова до дій, що задовольнить її потреби.

Дослідження свідчать: часто в якості мотивації для волонтерської роботи виступає потреба у спілкуванні з іншими людьми; волонтерство відповідає потребі бути членом групи, цінностям і цілям якої волонтер може повністю відповісти;

люди середнього віку хочуть працювати в добре організованій групі, а старше покоління — отримати від волонтерської праці забезпечення комфорного емоційно-психологічного стану. Так само дуже сильні мотиви пов'язані з одержанням нових навичок, рекомендацій для прийому на оплачувану роботу. Часто ці мотиви з'являються у зв'язку з тим, що роботодавці воліють приймати на роботу людей, які мають досвід.

Але всі потенційні волонтери важливою умовою називають можливість самореалізації, поважне ставлення до своєї діяльності.

Утримання волонтерів і визнання їхніх заслуг

Перше, що необхідно зробити, — це допомогти волонтеру відчути успіх. Наприклад, запросити волонтерів на заходи зі святкування досягнень, де відзначити їхній внесок. Одним з найважливіших способів утримання волонтера є своєчасне визнання його заслуг.

Організації необхідно продумати методи заохочення волонтерів.

Часто люди забувають, наскільки важливо заохочувати тих, хто працює поруч з ними. Заохочення демонструє, наскільки організація цінує людей. Волонтери також повинні відчувати вдячність за свою працю. Найважливіша нагорода — слова вдячності. Створення комфортної атмосфери для роботи, звернення по імені, присвячення їм вільного часу — теж є нагородою.

Існує кілька різних видів волонтерства:

- **Взаємодопомога-самодопомога.** Люди здійснюють волонтерську діяльність, щоб допомогти іншим членам своєї ж соціальної групи чи спільноти.
- **Добродійна служба на благо інших.** Первинним бенефіциарієм є не учасник групи, членом якої є волонтер, а третя сторона.
- **Участь і самоврядування.** Роль окремих осіб у процесі управління — від представництва в дорадчих органах уряду до участі в місцевих проектах розвитку.
- **Освітня пропаганда** питань, що стосуються визначених груп суспільства.

Волонтерство прагне досягнення двох важливих результатів:

- Воно допомагає у створенні стабільного суспільства.
- Воно доповнює послуги, надані урядом (і бізнесом — коли ці послуги нерентабельні, але необхідні суспільству).

Важливо зазначити, що волонтерство розуміється різними людьми по-різному. Проте, незважаючи на широку розмаїтість розуміння, наведені вище характеристики властиві будь-якій волонтерській діяльності.

Отже, ключовими моментами успішної роботи з волонтерами є визначення значення самого слова «волонтер», що відіграє важливу роль у певних ситуаціях; визначення кола діяльності волонтерів у організації; опис навичок і вмінь, очікуваних організацією від волонтера; розуміння потреб як волонтера, так і організації; розробка процесу набору волонтерів; проведення загальних інформаційних зборів; опис посадових обов'язків; координування навчання й розвитку волонтерів; розуміння волонтером місії організації; підтримка й контроль волонтерів; роз'яснення взаємин між волонтерами та персоналом; створення системи заохочення волонтерів.